

JŪSU LAIKRAKSTS Zemāle

Nr. 66 (77399) **piektiena**, 2018. gada 8. jūnijs

Cena 51 cirocents

**Zebreņē bērni
iegrieza
brīvdienu.**

4. lappusē

Pašam sava planēta

Agronomijas maģistrs, diplomēts dārznieks, peoniju kolekcionārs un Amerikas peoniju audzētāju asociācijas biedrs **ANDRIS BERKINS** (attēlā) profesionālās zināšanas liek lietā savā peoniju dārzā Kroņaucē.

— Es turu roku uz zemeslo-
des, sekoju, kas notiek pasaulē.
Esmu jau pensijā, un šajā dārzā
ar sievu saimniekojam kādus 12
gadus. Man vajag vienu planēti-
ņu, ko sauc «Peonijas», tad jā-
strādā «uz pilnu klapi», jāseko vi-
sam, kas notiek Austrālijā, Jaun-
zēlandē, Kanādā, Krievijā un cit-
viet, kādi izstādes rezultāti. Šo-
gad zelta medaļu nopelnīja un
par gada peoniju nosaukta ho-
landiešu selekcionāra radīta
šķirne 'Pietertje Vriend Wagena-
ar', — stāsta saimnieks, aicinot
aplūkot viņa plašo kolekciju,
kurā ir 250 da-žādu šķirņu.

Dienā, kad raksta autore
viesojas Tērvetes pagasta «Gald-
niekos», ir peoniju ziedēšanas
kulminācija. Pirmie ziedi šogad
atvēršies neierasti agri — jau
10. maijā. Latvijas Dabas mu-
zeja 13. jūnijā plānota peoniju
izstāde, līdz tam laikam daļa
jau būs noziedējušas. Tāpēc tie,
kas būs paguvuši dārzu apmek-
lēt ziedēšanas laikā, būs varē-
juši izbaudīt gan krāsu toņu
bagātību, gan ziedu smaržu un
daudzveidību.

Vaicāts, kā radās ideja par
peoniju audzēšanu, agronomis
biļst, ka studiju gados audzējis

narcises, vēlāk dālijas, kartu-
peļus, klematus. Tolaik stādus
nebijā vienkārši dabūt, pie tiem
varēja tikt arī kontrabandas ce-
lā, bet tagad visa pasaule ir vaļā.

— Manā dārzā ir tādas peo-
nijas, kas Latvijā mums ir tikai
diviem kolekcionāriem. Tās nā-
kušas no Kanādas, audzētas
pēc jaunākajām tehnoloģijām.
Jūs esat aģruvukuši pie kolek-
cionāra, kur varat aplūkot izstā-
di bīrīvā dabā, — vedot gar bagāti-
gi ziedošajiem ceriem, norāda
saimnieks un piebilst, ka šajā
dārzā apmeklētājs nemanīs ne-
kāds uzrakstus, jo dārznieka
mērķis ir izveidot skaistuma sal-
iņu, neapgrūtinot apmeklētājus
ar informatīviem uzrakstiem.

Katru viesi Andris Berkins aici-
na doties iekšā dārzā un atrast
savas favorītes. Arī raksta autori

kolekcionārs mudina aplūkot vi-

sas un norādīt, kuras iepatiku-
šās visvairāk. Jāpiebilst — labi,
ka bija jāsteidzas prom un saim-
nieks nepaguva pajautāt, kuras
tad likās tās simpātiskākās, jo to
noteikt neprofesionālim ir ne-
iespējami. Ieejot Andra Berkina
dārzā, acis veras uz visām pu-
sēm, jo vienkopus var redzēt tik
daudz dažādu šķirņu! Rodas jau-
tājums, vai tiešām tas ir iespē-
jams? Minēt kādu krāsu arī ne-
iespējami, jo toņi un nokrāsas ir
dažādas. Tas noteikti ir jāredz
pašam.

— Zemes man ir pietiekami.
Īpašumu sieva saņēma manto-
jumā no tēva, un es veda dārzā

(Vēl — 7. lappusē)

Edītes Bēvaldes foto

Maija karstums kā jūnijā

Šā gada maijs kļuvis par karstāko maiju
meteoroloģisko novērojumu vēsturē. Kā liecina
Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra
informācija, maijā mēneša vidējā gaisa temperatūra
Dobeļē sasniedza +16,2° C, kas ir 4,2 grādus virs
klimatiskās normas. Pat jūnijā mēneša klimatiskā
norma atpaliek no šā gada maija mēneša vidējās
gaisa temperatūras.

27. maijā, gaisa tempera-
tūrai sasniedzot 26,9 grādus,
tika pārsniegts konkrētā datu-
ma gaisa temperatūras rekords

Dobeļē, bet mēneša maksimālā
gaisa temperatūra novērota 29.
maijā, kad termometra stabiņš
pakāpās līdz 28,9 grādiem.

Mēneša minimālā gaisa tem-
peratūra (+3,4° C) novērota 5.
maijā.

Neticami agri (ar jaunu re-
kordu) šogad Dobeļē iestājās
arī meteoroloģiskā vasara (dien-
nakts vidējai gaisa tempera-
tūrai pakāpjoties virs +15 grā-
diem) — jau 7. maijā. Parasti tas
novērojams vienīgi jūnijā trešā-
jā dekādē (vidēji Dobeļē — 27.
jūnijā), bet iepriekšējie agrākie
meteoroloģiskās vasaras iestā-

šanās datumi (16., 17. maijs) bi-
ja novēroti 2010. un 2013. gadā.

Maijs bijis ne vien karsts,
bet arī ļoti sauss. Mēneša nok-
rišņu summa sasniedza tikai
15,4 mm (par 65 % mazāk nekā
norma). Kopumā nokrišņi Do-
beles meteoroloģiskajā stacijā
reģistrēti tikai četrās dienās.
Nokrišņu nemaz nav bijis mai-
ja trešajā dekādē.

(Vēl — 2. lappusē)

**OTRDIEN,
12. JŪNIJĀ, LASIET:**

**Graustu vietās Dobeļē
un novadā top
jaunas ēkas.**

Lindruki, sviedru lupats, cūksudrabs un trakā drāna

Atsaucoies tūrisma asociācijas «Lauku ceļotājs» aicinājumam, žurnālistiem bija iespēja doties vienas dienas izbraukumā uz Alsungu, lai iepazītu suitus. Tas, pateicoties Igaunijas un Latvijas programmas projektam «Mazo etnisko kultūrteļu attīstība un popularizēšana kā tūrisma galamērķis», kas tiek īstenots ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda atbalstu. Latvijā tajā apvienojušās Dundagas, Ventspils, Alsungas un Kuldīgas novada pašvaldības. Ir izstrādāti Suitu un Lībiešu krasta maršruti un izdotas brošūras «Pa Suitu zemi» un «Līvu krasts».

Žurnālisti devās izbraukumā «Ciemos pie suitiem» un lielāko dienas daļu pavadīja Alsungā, kur viena no *jestrāķu* jām dienas daļām tika aizvadīta kopā ar etnogrāfiskā ansambļa «Suitu sievas» dalībniecēm, kuras ne vien atklāja savu viedumu un vērtīgumu, viesus apdziedot, bet arī deva iespēju ieskatīties suitu tautastērpā niansēs.

Līdz tam žurnālisti pabija suitu amatniecības un mākslas telpā «Rija», izstaigāja Alsungas Līvoniņas ordeņa pili, kas līdz mūsdienām daļēji ir saglabājusī savu vēsturisko būvjomu, bet nu ir sagatavota pārveertbām, jo tur gaidāmi vērienīgi restaurācijas darbi. Protams, viens no tūristu iecienītākajiem apskates objektiem ir Alsungas Sv. Miķeļa Romas katoļu baznīca, kur par to plašāk pastāstīja priesteris Gatis Mārtiņš Bezdelīga, kurš, stārp citu, minēja, ka viņš nāk no Auces un Dobeļe ir ievēlēts.

— *Tūristiem, kuri izvēlējies piesēt Alsungā, varam piedāvāt vismaz vienu stundu pavadīt kopā ar mums, — sacīja*

Priesteris Gatis Mārtiņš Bezdelīga teic, ka ir no Auces puses.

«Suitu sievu» pārstāves. — *Par ko varam cīlēties, pastāstīt un par ko parunāt? Viens no tematiem ir suitu tradīcijas, ko esam saglabājuši gadsimtiem ilgi. Cits temats varētu būt saistīts ar mūsu savdabīgo dziedāšanu, — Ja tērpā ir saskaņotas*

— Ja tērpā ir saskaņotas krāsas, tas ir plekams, — tā par

suitu tautastērpā niansēm sacīja «Suitu sievas» ciliānot tautastērpā krāšņos apģērbā gabalus un drīz pa vienam vien tos uzvelkot kādai no grupas pārstāvē, kura bija gatava ietērpties suitu tautastērpā.

Interesanti, ka suitu tautastērpā vēsture saistāma ar katoļticību.

Alsungas novada tautastērpam parasi pievēršas, sākot ar 17. gadsimtu, kad Alsungas jeb Alšvangas draudze pieņēma katoļticību. Bez poļu materiālās kultūras un katoļticības izplatīšanās alsundznieku apģērbā attīstību īpaši ietekmēja arī vairāki vēstures notikumi, kas risinājās gan pasaulē, gan Latvijā. Zemnieki dzīvi reaģēja uz apkārt notiekošo, apģērbā ziņā daudz ko aizgūdami un piemērodami savām vajadzībām, izpratnei un tradīcijām. Tomēr alsundznieki, kuros vairāku paaudžu gaitā bija ieaudzināts katoliskais konservatīvisms, sava tautastērpā konservatīvismu saglabāja līdz pat 19. un 20. gadsimta mijai.

Viena no interesantākajām tautastērpā sastāvdaļām ir brunči, kuriem klat piešūts gieburs, lai tie būtu vieglāk valkājami, jo, kā sacīja «Suitu sievas», «pupi traucē darbā, tos vajag «iegrozot».

Kad ir uzvilkti gan kreklis, gan lindruki, tālāk ģērbi jaku jeb vārmu, sedz plecu lakatu, villaini jeb «trako drānu», ko satur saktas.

Svarīgi ir arī «aptaisīt galvu». Sievas galvu sedz vairākas galvassegas — sviedru aube vai sviedru lupats, lakati.

— *Mati visām sievietēm bija glīti savākti bizē, — sacīja ģērbējas, uzskatot darbošanos ap mēdēles galvu. — Uzelkam sviedru aubi, tad grezno aubi. Ši ir izcūkots ar cūksudrabu. Tomēr iziet sabiedrībā tikai ar šādu galvassegu ir nepieklājīgi. Tāpēc vēl jāuzsien «ragu lakats».*

Tas tāpēc, ka vīrs pieres tas ir sasiets, atstājot divus «radziņus», pēc tam galvassegai izmanto vēl arī citus lakatus, ko sasiens zem zoda.

Noslēdzot ģērbšanos, jāuzliek vēl «trakā drāna» jeb villaine, un nu grupas «modele» stāulidāts suitenēm un nau pat atšķirama, kura ir vīšņa, kura vīetēja sieva.

Esot Alsungā, jāatšķir tika atkārtots, ka Jūrkalnē ir Magie suiti, Gudeniekos — Gudenieku suiti, Basos — Dīze krētainie suiti, bet Alsungā — Dīze suiti. Kādreiz tie bija Aizputes aprīņķi, tad — Alsungas, bet pēc tam — Kuldīgas rajona. Reģionālās reformas dēļ suiti tagad sadalīti, tāpēc alsundznieki palikuši vieni savā novadā. Tas gan nenozīmē, ka viņi nesadarbojas — visus vieno etniskās kultūras centrs «Suiti», jā, un nu arī maršruts «Pa Suitu zemi».

Ja kāds domā, ka Alsungā var iegriezties tikai tā — caurbraucot —, viņš maldās. Ceļotājs var droši plānot tur pavadīt visu dienu, ja viņam ir vēlme vairāk uzzināt par suitiem, rast iedvesmu un idejas savai darbībai, jo tur var gūt apliecinājumu tam, ka cilvēka izdoma ir tik daudzveidīga. Piemēram, var iegriezties Maretas Petrovičas radošajā ausanas darbnīcā, kur top krāšņi suitu audumi un tiek organizētas meistarklases, Alsungas novada muzejā var aplūkot katoļu priesteru liturģiskos tērpus. Ja ir vēlme, var doties arī uz Dīžgabalkalnu, no kura paveras lielisks skats uz Alsungas dzirnavu ezeru. Tur suiti svin Lieldienas un Zāļu dienu.

Protams, viena no vislabākajām iespējām izjust suitu garu un mentalitāti ir organizēt tikšanos ar šiem ļaudīm.

Baiba Pole
Autores foto

Suitu ģērbā nozīmīga ir arī «galvas aptaisšana».